Äigna saare lähikonnas kinni Vene miiniristlejad „Spartak'i" ja „Avtroil'i", milledest Eestile üleandmise järel said „Lennuk" ja „Vambola". A. lahkus 1919. a. alguses Soome lahest. Teda asendas admiral W. H. Cowan (vt. *Suppl.*). A. on E. Vabadusristi kavaler.

Who's Who? (1937); Post. 1933, nr. 291 (A. Piip); Eesti Vabadussõda 1918—1920 I (1937), lk. 309 jj.; Londoni Eesti saadiku A. Schmidt'i kaudu A-lt saadud andmed. *E. L.; J. O.*

* **ALLE, August**, kirjanik, sünd. Viljandis ehitusettevõtja pojana, õppis Viljandi linna elementaarkoolis ja Narva 4-klassises linnakoolis, mille lõpetas. Sooritanud apteekriõpilase eksami, oli ta Venemaal apteegiteenistuses, omandas siis keskhariduse Vilnos ja toimis Poolamaal koduõpetajana; ta sooritas 1915 küpsuseksami eksternina Orelis, on õppinud 1915—18 Saratovi ülikoolis arstiteadust, 1922—28 ja a-st 1934 Tartu ülikoolis õigusteadust, mille kursuse lõpetas 1937. — A. on avaldanud luuletiskogud „Ummiklained" (Tartu, 1930) ja „Karmid rütmid" (*ibid.*, 1934) ja Z. Krasiński „Irydion'i" tõlke (*ibid.*, 1930).

M. Kampmaa, Peaj. IV (1936); Tartu ülikooli sekretariaadist jm. saadud andmed. *T.*

ALLMANN, Rudolf, agronoom, riigiametnik, sünd. 9. V 1876 vkj. Järvamaal Vahastu v. taluniku pojana, õppis Vahastu algkoolis, Tallinnas Aleksandri gümnaasiumis ja Peterburi ülikooli mat.-loodusteaduskonnas (1896—1900), Moskva põllumajanduse instituudis, mille lõpetas 1906. A. oli Tallinna linna mõisade valitseja 1905—07 ja 1909—14, keskkooliõpetaja Tallinnas 1909—11, E. Aleksandri kooli juures Põltsamaal pikaajaliste põllumajanduslikkude kursuste juhataja 1908—09. Olnud Kõo riigimõisas avatud 3 a. kursusega E. Aleksandri põllutöökooli esimene juhataja 1914—18, teotses ta 1919. a-st juhtiva ametnikuna põllutööministeeriumis, esialgu põllumajanduse peavalitsuse juhataja abina, siis juhatajana, direktorina ja 1934—38 ministri abina. A. on alates a-st 1937 E. Munaekspordi esimees. Ta oli Eestimaa Põllumeeste Keskseltsi esimene esimees 1910—14, on Peterburi E. Üliõpilaste Seltsi ja E. Agronoomide Seltsi asutajaid, Maatulunduskapitali nõukogu esimees selle asutamisest 1930—35, E. Sordiparanduse Seltsi esimees a-st 1921, k./ü. „Agronoomi" juhatuse esimees a-st 1919, olnud rahvusvahelise piimandusliidu eesti rahvusliku komitee esimees 1927—38 ja tegev paljudes teistes organisatsioonides. A-st 1936 on ta E. Agronoomide Seltsi auliige.

Isikl. jm. saadud andmed. *K. L.*

ALMBERG, vt. **JALAVA.**

ALTLEIS-HEISLER (kirikuraamatuis **Häusler**), **Anna**, näitlejanna, sünd. 20. XII 1885 vkj. Viljandis kiviraiuja Andres Rebase tütrena, esines laval esimest korda Viljandis 1903; sellele järgnev lavategevus kujunes eriti edukaks 1906—25, mil ta kuulus „Vanemuise" elukutselisse näitlejaskonda. A. viibis välismail 1925—27, tutvudes tähtsamate teatritega eeskätt Berliinis, siis Brüsselis ja Pariisis, kus õppis 1927—28 teatrikoolis; teotsenud seejärel lühikest aega Pärnus „Endla" teatris, siirdus ta 1928 uuesti Pariisi, kust asus 1935 Tallinna. — A. on esinenud silmapaistvalt väga mitmekesiseis osades ja loonud peamiselt „Vanemuise" laval 18 a. vältel pika rea tugevast temperamendist kantud unustamata kujusid ning täisverd tüüpe nii draamas kui ka komöödias. Tema kaaluvam osa langeb draamale, kuid ta on õige silmapaistev ka komöödias. — A. on olnud abielus 1903—18 Jaan Altleis'iga ja a-st 1920 Harry Häusler'iga.

Post. 1922, nr. 284 ja 285; Post. 1928, nr. 121; Pvl. 1928, nr. 122 ja 125; „Kaja" 1928, nr. 105; isikl. saadud andmed. *K. E. S.*

ALVER, Betti (Elisabet), kirjanik, sünd. 10. XI 1906 vkj. Jõgeval teemeistri tütrena, lõpetas 1924 E. Noorsoo Kasvatuse Seltsi tütarlastegümnaasiumi Tartus ja õppis 1924—27 Tartu ülikooli filosoofiateaduskonnas. Ta on a-st 1937 abielus kirjanik Heiti Talvik'uga (vt. *Suppl.*). — A. on avaldanud romaani „Tuulearmuke" (1927), jutustise „Invaliidid" (1930), poeemi värssides „Valge vares" (1931) ja poeemi proosas „Viletsuse komöödia" (1935) ning luuletiskogu „Tolm ja tuli" (1936), lisaks tõlkinud A. Puškin'i poeemi „Vaskratsanik" (kogus „Valik luulet" 1936; kõik ilm. Tartus). Eriti on „Tolmu ja tule" tihedalt-intellektuaalne sisu ja viimistelʼdult-täppis vorm asetanud A-i eesti lüürikas esileküündivale kohale.

Isikl. saadud andmed. *T.*

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 11